

ENTEĞRE RAPORLAMANNIN ŞİRKETLERİN FİNANSAL PERFORMANSLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

THE EFFECT OF INTEGRATED REPORTING ON THE FINANCIAL PERFORMANCE OF THE COMPANIES

Emre HORASAN*
Selçuk TAZEGÜL**

Öz

İşletmelerin mevcut ve gelecekteki finansal ve finansal olmayan görünümüne odaklanan entegre raporlamanın dünyada giderek yaygınlaşması entegre raporlamaya artık daha fazla önem verildiğini göstermektedir. Yapılan bu çalışmada amaç; Türkiye’de de 2015 yılından itibaren çeşitli düzenleyici ve denetleyici kurumlar, kamu kurumları, özel sektör işletmeleri, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimler tarafından hazırlanan entegre raporların, raporlamayı yapan şirketlerin finansal performansına (hisse başına kazanç, piyasa değeri, fiyat/kazanç, aktif karlılık ve öz sermaye karlılığı) etkisinin olup olmadığının analiz edilmesidir. Şirketlerin finansal performans göstergelerinde, rapor öncesi ve sonrasında dönemlerde oluşan farklılıklar Mann-Whitney U Testi yöntemiyle analiz edilerek entegre raporlama etkisinin varlığı araştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda; entegre raporlama yapan şirketlerin, raporlama öncesi dönemlerdeki finansal performansı ile raporlama sonrası dönemlerdeki finansal performansı arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı çıkmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Entegre Raporlama, Finansal Performans, Sürdürülebilirlik, Yönetim Muhasebesi, BİST

JEL Sınıflandırılması: M40, M41, Q56

Abstract

The worldwide spread of integrated reporting, which focuses on the current and future financial and non-financial outlook of the businesses, shows that more emphasis is now placed on it. The purpose of this study is to analyze whether integrated reports which have been prepared by various regulatory and supervisory institutions, public institutions, private sector enterprises, non-governmental organizations and local

* **Sorumlu Yazar:** Doktor Öğretim Üyesi, Kafkas Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü, emrehorasan@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2575-789X

** Öğretim Görevlisi, Kafkas Üniversitesi, Susuz M.Y.O., selcuktazegul@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9455-006X

Bu makaleyi alıntılar için: Horasan, E. & Tazegül, S. (2021). Entegre Raporlamanın Şirketlerin Finansal Performansları Üzerindeki Etkisi. *Journal of Research in Business*, 6(1), 141-163.

“Çalışmada Etik Kurul izni gerekmemektedir.”

Başvuru: 03.04.2021

Son Düzeltme: 25.04.2021

Kabul: 26.04.2021

Online Yayın: 15.06.2021

governments in Turkey since 2015, had any effect on the financial performance (earnings per share, market value, price/earnings, return on assets and equity capital profitability) of the reporting companies. The existence of the effect of integrated reporting has been investigated, by analyzing the differences in the financial performance indicators of the companies before and after the report with the Mann-Whitney U Test method. As a result of the analysis made; the difference between the financial performances of integrated reporting companies in the pre-reporting periods and the post-reporting periods was not found to be statistically significant.

Keywords: Integrated Reporting, Financial Performance, Sustainability, Management Accounting, BIST
JEL Classifications: M40, M41, Q56

Extended Summary

“An integrated report is a concise communication about how an organization’s strategy, governance, performance, and prospects, in the context of its external environment, lead to the creation, preservation or erosion of value over the short, medium and long term.” (International Integrated Reporting Council (IIRC), 2021).

The aim of the research is to evaluate the relationship of the integrated report with financial performance data and to reach a general opinion by examining the changes in their financial performance before and after publishing the integrated report, based on Borsa Istanbul data of companies that publish integrated reports. The data set of the study is the financial performance data of companies that apply integrated reporting in Borsa Istanbul for the years between 2014 and 2019. Due to the Covid-19 pandemic, the data for 2020 were excluded from the analysis. Financial performance indicators used in the study; return on assets (ROA), return on equity (ROE), market to book value ratio (MV/BV), earnings per share (EPS), and price earnings ratio (P/E). Due to the small number of data used in the study, the Mann-Whitney U Test, which is a non-parametric test, was used.

The research hypotheses were established as follows:

H_0 = *The difference between financial variables before and after integrated reporting is insignificant.*

H_1 = *The difference between financial variables before and after integrated reporting is significant.*

In the analysis made on the Adana Çimento and Türkiye İş Bankası, the differences between the financial performance indicators between the periods before and after the integrated reporting were not found to be significant. When the data of Aslan Çimento company is analyzed; the differences between the periods before and after the integrated reporting were significant in terms of all indicators. According to the analysis results of Çimsa company, significant differences were observed in MV/BV, ROA, and ROE indicators. According to the findings obtained from the analysis of Garanti BBVA; EPS, MV/BV, and P/E yielded significant results. As a result of the analysis of the data of Nuh Çimento company; it was observed that only the difference between the periods of the averages in the MV/BV indicator was significant. As a result of TSKB analysis, MV / BV and P/E indicators yielded significant results.

In the periods after the publication of the integrated report, it was observed that the averages of indicators were lower than the previous period in all company analyzes, except for the P/E ratio in Aslan Çimento analysis and the EPS in TSKB analysis. It can be said that this situation stems from the volatility in the economy and securities markets during the periods of study, the problems experienced in the sectors in which the selected companies are located, and the internal functioning and dynamics of the companies. It can also be concluded that there is no relationship between integrated reporting and financial performance in the short term (1-3 years).

In general, it can be said that the results of the study are that integrated reporting is not seen as important in decision-making by the investors and market makers of our country and that integrated reporting is not required by the regulatory authorities.

1. Giriş

Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi'ne (International Integrated Reporting Council-IIRC) göre bir entegre rapor, bir kuruluşa ilişkin strateji, yönetim, performans gibi unsurların ve beklentilerinin kuruluşun çevresel ortamı ile bağlantısını oluşturur. Finansal sermaye sağlayıcılarının birincil entegre raporlama kullanıcıları olmaları amaçlanmış olsa da bir kurumun zaman içinde değer yaratma becerisiyle ilgilenen ticari, siyasi ve hukuki (çalışanlar, müşteriler, sendikalar, bankalar, tedarikçiler, ortakları, yerel topluluklar, düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar, politika yapıcılar vb) olmak üzere tüm paydaşlara fayda sağlayacak entegre bir rapor tasarlanması gerekmektedir. Entegre raporlamanın temel amacı altı tür sermaye (finansal sermaye, üretilmiş sermaye, entelektüel sermaye, insan sermayesi, sosyal ve ilişki sermayesi ve doğal sermaye) veya tek bir sermayenin temeline ilişkin hesap verebilirlik ile sorumluluğu arttırmak ve karşılıklı bağımlılıklarının anlaşılmasını teşvik etmektir. Bunu yaparken entegre raporlama, bütünlüklü düşünme, karar verme ve paydaşlar için sürdürülebilir değer yaratmaya odaklanan eylemleri desteklemek için tasarlanmıştır (Busco vd., 2013: 9).

Böylelikle entegre raporlama; yönetimi, finansal, entelektüel, sosyal ve çevresel sermayeyi ortak bir platformda/raporda toplar. Bir kuruluşun vizyonuna ve değerlerine dayanan entegre bir rapor, bu kuruluşun vizyonunun ve değerlerinin kuruluş içinde nasıl içselleştirilip, kuruluş dışında nasıl dışsallaştırıldığını göstermek için organizasyon performansının farklı boyutlarını birleştirir (Abeysekera, 2013).

Yapılan bu çalışmada entegre rapor yayımlayan ve aynı zamanda Borsa İstanbul'da işlem gören 7 şirketin, entegre rapor yayımlamadan önce ve sonraki dönemlerine ait öz sermaye kârlılığı, aktif kârlılık, piyasa değeri/defter değeri, hisse başına kâr, fiyat/kazanç rasyoları karşılaştırılarak, entegre raporun şirketlerin finansal performanslarına etkisi olup olmadığı incelenmektedir.

2. Entegre Raporlama Kavramı ve Gelişimi

"Bir entegre rapor; bir kuruluşun stratejisinin, kurumsal yönetiminin, performansının ve beklentilerinin kuruluşun dış çevresi bağlamında kısa, orta ve uzun vadede değer yaratılmasına, değer korunmasına

ve değer in erozyona uğramasına nasıl yol açtığı hakkında kısa ve öz bir iletimdir.” (International Integrated Reporting Council (IIRC), 2021). Bu tanım entegre raporlamanın, bir kuruluşun kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma ve bu değer in devamını sağlama amacıyla özet şeklinde stratejik bilgilerin bir görünümünü ifade eden temel öğelerini açıklamaktadır. Bu hem nitel hem de nicel ölçütler dahil olmak üzere, performansın maddi yönlerine daha fazla vurgu yapmak için raporlamanın yeniden düzenlenmesini içerir. Entegre raporlama ayrıca raporlama ve karar almada çevresel, sosyal, insan, entelektüel ve yönetim kavramları ile ilişkili sermaye türlerini de dikkate alarak, günümüz organizasyonları tarafından kullanılan çoklu değer kaynaklarını ve bunların bağlantılarını yansıtmalıdır (Adams ve Simnett, 2011, 292).

Entegre bir rapor sadece finansal tabloların ve sürdürülebilirlik raporunun birleştirilmesi değildir. Menfaat sahiplerinin kuruluş performansını değerlendirmelerini ve değer yaratma ve sürdürme kabiliyeti hakkında bilinçli bir değerlendirme yapmalarını sağlamak için açık bir dille, bu tablolardan ve diğer kaynaklardan gelen önemli bilgileri içerir. Entegre bir rapor, menfaat sahiplerine bir kuruluşun kısa bir özetini sunmalı, strateji, riskler ve fırsatlar hakkındaki önemli bilgileri entegre etmeli ve bunları birleştirmeli ve bunları sosyal, çevresel, ekonomik ve finansal konularla ilişkilendirmelidir. Doğası gereği, entegre bir rapor sadece bir raporlama yan ürünü olamaz. Kuruluşun kalbinden akması gerekir ve kuruluşun menfaat sahiplerine yönelik birincil raporu olmalıdır (Aktaran: Solomon ve Maroun, 2012: 7).

IIRC'in Çerçevesi'nde yer alan içerik öğeleri ile uyumlu olarak, entegre bir raporda aşağıdaki alanlara ilişkin soruların cevapları, açıklamalar ve bilgilendirmeler yer almalıdır (Ernst & Young (EY), 2014: 8):

- **Kurumsal genel bakış ve operasyon:** Kuruluş faaliyetleri ve faaliyet koşulları
- **Yönetim:** Kuruluşun yönetim yapısı ve yönetim yapısının kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyeti / değer yaratma kabiliyetine katkısı, etkisi
- **İş modeli:** Kuruluşun iş modeli ve farklı ve zorlu koşullara uyum sağlamadaki elastikiyeti veya bu koşullarda dayanıklılığı
- **Riskler ve fırsatlar:** Kuruluşun karşı karşıya olduğu temel fırsatlar ve riskler, kuruluşun bu fırsatları değerlendirmesi ve risklerle mücadelesi ve kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetine etkileri, destekleri veya engelleri
- **Strateji ve kaynak tahsisi:** Kuruluşun varmak istediği nokta ve bu noktaya nasıl varmayı amaçladığı
- **Performans:** Kuruluşun stratejisine göre performansı ve sermaye türleri açısından en önemli, kilit sonuçlar ve çıktılar
- **Genel görünüş:** Kuruluşun stratejisine göre hareket ederken karşılaşılabileceği zorluklar ve belirsizlikler, bu zorlukların ve belirsizliklerin iş modeline, gelecekteki performansına ve elde edilecek sonuçlara potansiyel etkileri

- **Sunuşun Temelleri:** Kuruluşun, entegre raporda sunulduğu gibi, kendisine özgü olan önemli konuları (performans göstergeleri vb.) belirlemesi

Bir entegre raporun uygulayıcılarına ifade ettiği anlam, süreklilik sağlayan ve birbiriyle örtüşen dört aşama ile açıklanmaktadır. Birincisi, *şirket denemesi*, 2000’li yılların başlarında birkaç şirketin ilk entegre raporlarını hazırlama çabalarıyla başlamıştır. Bu aşama, entegre raporlama fikrinin pratikte başlatılmasıdır. Danışmanlar, akademisyenler ve diğer uzmanlar tarafından oluşturulan ve *Uzman Yorumları* olarak adlandırılan ikinci aşama, şirket uygulamalarının gözlemlerine dayanarak entegre raporlama konusunda temel ilkeler belirlenmeye başlanıldığında oluşmuştur. Entegre raporlamanın kuruluşlara olan maliyetleri ve faydaları ile kuruluşlara çıkardığı zorlukları ve zorluklara karşı nasıl tedbirler alınıp üstesinden gelineceği ile ilgili dersler içeren bu teori oluşturma aşaması 2000’lerin ortalarında başlamıştır. 2000’lerin sonunda, üçüncü aşama, *Kodlama*, başlamıştır. Bu aşama şirketler, yatırımcılar ve muhasebe firmaları gibi hareket içindeki diğer aktörlerle çalışan sivil toplum kuruluşları tarafından çerçevelerin ve standartların geliştirilmesine odaklanmaktadır. Dördüncü ve en son aşama olan *Kurumsallaşma*, düzenleyici kurumları ve pazar ortamını entegre raporlama uygulamasına daha elverişli hale getirmek için etkilemeye dayanmaktadır. 2010’un başlarından itibaren, bu aşama yasalar ve yönetim kuralları üzerine inşa edilmiştir (Eccles vd, 2015: 31).

Burada raporlama işlevi önemli olarak görülmektedir. Çünkü bugünün iş dünyasında sadece yatırımcıların değil tüm paydaşların iş sonuçları ve değişen dinamikler arasındaki bağlantıyı daha iyi anlaması gerekir. Yönetim ekipleri bu faktörlerle günlük olarak ilgilendikleri için, yeni risk ve fırsat kaynakları arasındaki bağlantıları ve bağımlılıkları açıklamak, bunları ele almak ve değer yaratmayı sürdürmek amacıyla aldıkları önlemleri özetlemek için genellikle en iyi konuma sahiptirler. Çoğu yatırımcının kısa vadeli finansal sonuçlara odaklanma eğiliminde olması ve diğer paydaşların çoğu kez yalnızca tek bir konuya özen göstermesi ve bu nedenle şirketin karşı karşıya olduğu kararların büyük ölçüde farkında olmaması veya ilgisiz olması nedeniyle hissedarlara bu konularda açıklama yapmak yönetimin rolü olarak görülmektedir. Entegre raporlama, tam da bunu yapmak için etkili bir araç sağlamaktadır. Ancak entegre raporlama sadece “entegre düşünmenin” ve “entegre karar vermenin” görünen kısmıdır. Entegre Raporlama Çerçevesi aynı zamanda entegre düşüncenin önemini ve entegre raporlama ile ilişkisini vurgulamaktadır: Entegre düşünme çeşitli işletme ve işlevsel birimleri ile kuruluşun kullandığı veya etkilediği sermayeler arasındaki ilişkilerin bir organizasyon tarafından aktif olarak ele alınması kapsar (Churet vd., 2014: 56).

Çevresel, sürdürülebilirlik veya üçlü bilanço sistemi muhasebesi hem dış hesap verebilirlik mekanizmasına (finansal raporlama) hem de şirketin operasyonunun sosyal ve çevresel maliyetlerini ve etkilerini değerlendirme ve yönetmeye odaklanırken, stratejik görünüm, yönetim sorunları ve kilit risk analizi bu raporlama modellerinde çok daha az belirginlik göstermektedir. Bu nedenle bağımsız finansal raporlamayla birlikte yönetim muhasebesi bilgilerine ve performans yönetimi ile finans temelli ölçümlere dayanarak yapılan entegre bir raporlama yaklaşımına verilen önem artabilir. Bu nedenle, gelecekte finansal raporlamanın yanında, niteliksel bilgileri içeren ve kurumların gelecekteki görünümüne daha fazla odaklandığı “entegre raporlama” gibi raporlara da duyulan ilgi ve ihtiyaç artabilir. Diğer birçok finansal süreç bileşeninden (yönetim muhasebesi,

performans yönetimi, finansal yönetim ve iş analizi gibi), çıkan pek çok sonuç entegre raporlamanın temel ilkelerini oluşturur. Bunlar, organizasyonun yapısı ve stratejisi ile ilgili olan iş fırsatlarını ve tehditlerini (veya riskleri) analiz etme, güçlü ve zayıf yönleri ve kaynak kısıtlamalarına dayanan stratejik hedefleri değerlendirme yeteneğini içerir (Owen, 2013: 344-354).

2.1. Entegre Raporlamanın Gelişimi

Geleneksel finansal raporların; şirketlerin stratejileri, performansları, karşılaşacakları riskleri ve finansal olmayan bilgileri içermemesi, toplumun sosyal sorumluluk ve sürdürülebilirlik konularında bilgi talepleri, hesap verebilirlik ve geleceğe dönük bilgi beklentileri ve bu talep edilen bilgilerin farklı raporlar halinde farklı gruplar için hazırlanması nedeniyle aralarında bağlantı kurulması güçlüğü gibi nedenler entegre raporlama fikrini doğurmuş ve entegre raporlamanın ortaya çıkmasına yol açmıştır (Kurt, 2016: 54-57; Hannen, 2017: 1-3).

Uluslararası ve ulusal düzeyde birçok yaklaşım bu yetersizliklerin üstesinden gelmeye çalışmıştır. Uluslararası ve ulusal düzeyde yapılan düzenlemeler ve çalışmalar şöyledir (Hannen, 2017: 3-5):

- Birleşik Krallık'ta yatırımcıların önemli ve ilgili bilgilere odaklanma istedikleri fikrine dayalı Stratejik Rapor (2010 – 2012), ve halka açık şirketlerin çevresel ve sosyal konuları açıklamasını isteyen düzenlemeler (Şirketler Kanunu (Stratejik Rapor ve Yönetim Kurulu Raporu) – 2013)
- İskandinavya'da Skandia Navigator (1997), Avusturya'da Wissensbilanz (2004) ve Almanya'da Alman Muhasebe Standartları Kurulunun maddi olmayan varlıkların açıklanmasına ilişkin yaklaşımları ve düzenlemeleri
- Danimarka'da (2000) ve Almayada (2001 – 2004), Entelektüel Sermaye Raporları/Tabloları
- Amerika'da (AICPA (1994), SEC (2003), FASB (2001), AICPA (2014); daha iyi raporlama, ileriye dönük bilgi, uzun vadeli değer yaratma ve raporlanan iç ve dış bilgilerin uyumu için öneriler
- Güney Afrika'da King Komitesi, kurumsal yönetim ve kurumsal yönetim raporlaması, anlaşılabilirlik ve netlik, finansal olmayan bilgiler, sürdürülebilirlik raporlaması ve bunların entegrasyonu üzerine çalışmalar ve dört rapor (King I – II – III – IV)

Finansal tabloların ve raporların yukarıda açıklanan eksikliklerinin yanı sıra küreselleşmenin çevresel, ekonomik, ticari ve hukuksal etkileri, yatırımcıların şeffaflık ve hesap verebilir yönetim beklentileri, yaşanan ekonomik/finansal krizler ve bu krizlere karşı ortaya çıkan tepkiler gibi nedenler de entegre raporlamaya duyulan ihtiyacı artırmış ve entegre raporlamanın gelişimini hızlandırmıştır. Entegre raporlamanın gelişimi açısından; entegre raporlamada öncü olan ve ilk zorunlu uygulamayı getiren ve halka açık şirketlerin Mart 2010 tarihinden itibaren King III raporuna göre entegre raporlama yaptığı Güney Afrika'da, entegre raporlamaya ilişkin yapılan çalışmalar ve King Raporları önemli ve belirleyici olmuştur.(Kurt, 2016: 57).

Eski Yargıtay hâkimi Mervyn King başkanlığında 1993'te oluşturulan King Komitesi, 1994 yılından başlamak üzere kurumsal yönetim konusundaki King Raporunun toplamda dört versiyonunu yayınlamıştır. 29 Kasım 1994'te yayınlanan ve halka açık işletmeler, bankalar ve belirli kamu kurumları tarafından uygulanan King I Raporu'na göre; finansal, sosyal, etik, çevresel ve kurumsal yönetimin tüm ülkeye yayılmasını amaçlamıştır (Kurt, 2016: 120; Hannen, 2016: 60).

Sürdürülebilirlik ve menfaat sahipleri ile ilgili konular ve raporlamanın bu konuları nasıl içerebileceğini açıklamayı amaçlayan King II raporu 26 Mart 2002'de yayınlanmıştır (Hannen, 2016: 14). Rapor; belirli kapsamdaki bankalar, finansal ve sigorta şirketleri, kamuya ait şirketler ve halka açık şirketlerde uygulanmıştır (Kurt, 2016: 121). King II raporu; risk yönetimi ve muhasebe konusundaki üçlü bilanço sistemi yaklaşımı ile entegre sürdürülebilirlik raporlaması konusunda özel bir bölüm ayırarak daha fazla odaklanmıştır. King raporunun ikinci versiyonunun revize edilmesi gereği üzerinde durularak; “bir şirketin, incelenen yıl boyunca faaliyet gösterdiği topluluğun ekonomik hayatını hem olumlu hem de olumsuz olarak nasıl etkilediği” ve “şirketin bu olumlu yönleri nasıl geliştirmeyi ve devam eden yılda olumsuz yönleri nasıl ortadan kaldırmayı ya da hafifletmeyi amaçladığı” konularına vurgu yapılmıştır (Demartini ve Trucco, 2017: 23-24).

Eylül 2009'da yayınlanan King III raporu, firmaların entegre raporlama uygulaması yapma (ya da neden yapmadıklarını açıklama) şartını getirmiştir. Uluslararası düzeyde, ortaya çıkan Değer Raporlama fikri, finansal olmayan meselelerin hissedar değerinin önemli itici güçlerinden olduğunu ortaya koyması ile entegre raporlama daha da önem kazanmıştır (Hannen, 2016: 14). 2010 mali yılından itibaren, Johannesburg Menkul Kıymetler Borsası'nda (JSE) kote olan tüm şirketlere, King III raporu ilkeleri gereğince eğer entegre raporlamayı benimsememiş ise bunun nedenini açıklamak zorunluluğu getirilmiştir. Böylece, JSE zorunlu bir entegre rapor gerektiren ilk borsa olmuştur (Demartini ve Trucco, 2017: 23-24).

Daha sonra, 2016'da King komitesi, 2017'den başlayarak uygulanması gereken, kurumsal yönetim konusundaki raporlarının IV. Taslak versiyonunu paylaşmıştır. Güney Afrika rehberlerinin entegre raporlama ile ilgili en son versiyonu ile, daha çok bir “sonuca dayalı” değil ‘kural tabanlı’ yaklaşım benimsenmiştir. Entegre yaklaşıma gelince, King IV raporu, IIRC tarafından sağlanan ilkeler ve entegre düşünme yaklaşımı ile uyumlaşmaktadır. (Demartini ve Trucco, 2017: 23-24).

Entegre bir rapor üreten ilk bilinen şirket, Danimarkalı endüstriyel biyoteknoloji şirketi Novozymes olmuştur. Şirketin 108 sayfadan oluşan 2002 yılında yayınladığı yıllık faaliyet raporunun ikinci sayfasında basitçe şöyle açıklama yer almaktadır: “Entegre yıllık rapor, Çevresel ve Sosyal Rapor.” (Eccles vd., 2015: 34)

Bu gelişmelerle birlikte; Entegre Raporlama 2000'li yıllarda iş dünyasının gündeminde yoğun bir şekilde yer almaya başlamış, işletmelerde finansal olmayan varlıkların, sürdürülebilirliğin ve değer raporlamanın hisse değerinin önemli bir bileşeni olduğu fikrini uluslararası düzeyde ortaya koymuş ve entegre raporlamanın gelişimine katkıda bulunmuştur. Sürdürülebilirlik raporlamasının standardize edilmesi ve kurumsal raporlama konuları üzerinde çalışmalar yapan Amsterdam merkezli 1997' de kurulan Global Raporlama Girişimi (Global Reporting Initiative – GRI) ve 2004

yılında Galler Prensi Charles tarafından kurulan Prensın Sürdürülebilirlik için Muhasebe Projesi; 17 Aralık 2009 tarihinde Birleşmiş Milletler, Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu gibi çeşitli standart koyucu organizasyon ve şirketlerin de katılımı ile düzenlenen bir toplantı sonucunda entegre raporlama çerçevesinin oluşturulması ve bu çerçevenin oluşturulmasına nezaret edecek bir Uluslararası Entegre Raporlama Komitesi'nin (International Integrated Reporting Committee – IIRC) kurulması kararları alınmıştır. 2010 yılında kurulan Komitenin adı 2011'de Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi olmuştur (Dereköy, 2018: 590; Hannen, 2017: 14; Kurt, 2016: 57,58). Nisan 2013'te, IIRC, ilk Entegre Raporlama Çerçevesinin bir Danışma Taslağını yayımlanmıştır. Yayımlanan bu taslak, entegre bir raporun nasıl oluşturulacağı ve neyin dahil edileceği hakkında bilgiler içermektedir (Busco vd., 2013b: 33). Bunun ardından; yatırımcılar, aracı kurumlar, denetleyici ve düzenleyici kurumlar, şirketler, akademisyenler ve sivil toplum kuruluşlarını bir araya gelerek yaptığı çalışmalar ile 9 Aralık 2013'te entegre raporlamaya uluslararası yol gösterici olan “Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi” yayınlamıştır. (Dereköy, 2018: 590; Kurt, 2016: 58,59). Dünyada entegre raporlamanın benimsenmesini hızlandırmak ve kararlar açısından daha faydalı bir raporlamayı mümkün kılmak için kapsamlı istişareler sonucunda Ocak 2021 itibariyle de Çerçeve yenilenmiştir (IIRC, n.d.).

2.2. Türkiye'de Entegre Raporlama

Entegre raporlamanın çok uzak bir geçmişi olmamakla birlikte, çeşitli ülkelerde işletmeler 2000'li yılların başlarından itibaren bu raporlamaya önem vermeye ve yayımlamaya başlamış ve özellikle 2010'lu yıllarda raporu yayınlayan işletmelerin sayısı hızla artmıştır.

Türkiye'de, ise entegre raporlamaya ilişkin ilk çalışma 2011 yılında Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği (TKYD) ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD) tarafından kurulan Türkiye Entegre Raporlama Çalışma Grubu'dur. Kurumların entegre raporlamaya ilişkin rehber edinebilecekleri ve entegre raporlamaya ilişkin bilinçlendirme amaçlı olarak Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu'na 2013 yılında Prof. Dr. Güler Aras tarafından sunulan ve 2015 yılında TÜSİAD tarafından kitaplaştırılan proje ilk görünür çalışma niteliğindedir. Ayrıca yine 2013 yılında Garanti Bankası ve Çimsa, entegre raporlama hazırlamak amacıyla IIRC Network'e üye olan ilk Türk şirketleri olmuştur. 2016 yılında da entegre raporlamanın ve bu raporlamanın temeli olan entegre düşüncenin Türkiye'de yaygınlaşması ve uygulanabilirliğinin artırılması amacıyla Entegre Raporlama Türkiye Ağı (ERTA) kurulmuştur. ERTA, Prof. Dr. Güler Aras (bağımsız kurucu üye) başkanlığında; TÜSİAD, TKYD, Borsa İstanbul, IIRC Türkiye Büyükelçisi, Argüden Yönetişim Akademisi, Global Compact Network Türkiye, Garanti Bankası, SKD Türkiye ve Çimsa tarafından kurulmuştur (Aras et al., 2019; ERTA, 2021).

Türkiye'de ilk entegre rapor Argüden Yönetişim Akademisi tarafından 2015 yılında yayınlanmıştır. Daha sonraki yıllarda ise; düzenleyici ve denetleyici kurumlar, kamu kurumları, özel sektör işletmeleri, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimler tarafından da raporlar yayınlanmıştır. Aşağıdaki Tablo

1’de entegre raporlama yapan kuruluşlar ve raporlama yaptıkları yıllar özetlenmiştir (ERTA, 2021; *Türkiyede Yayınlanan Entegre Raporlar*, n.d.).

Tablo 1. Türkiye’de Entegre Raporlama Yapan Kuruluşlar ve Raporlama Yılları

Kuruluş Türü	Kuruluş Adı	Entegre Rapor Yayınladığı Yıl					
		2020	2019	2018	2017	2016	2015
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar	Borsa İstanbul	+	+	+	+		
	Merkezi Kayıt Kurumu (MKK)	+					
Kamu Kurumları	Vakıfbank	+	+				
	Ziraat Bankası		+				
	YTÜ Finans, Kurumsal Yönetim ve Sürdürülebilirlik Merkez (CFGS)				+		
	Yıldız Teknik Üniversitesi			+			
Özel Şirketler	Garanti BBVA	+	+	+	+		
	Türkiye İş Bankası		+	+			
	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB)	+	+	+	+	+	
	Yapı Kredi	+	+				
	Adana Çimento		+	+			+
	Aslan Çimento		+	+			+
	Çimsa	+	+	+	+		+
	Nuh Çimento	+	+	+	+		
	Oyak Maden Metalürji Grubu	+	+				
	Mazars Denge		+				
	Aksa Akriklik		+				
	Allianz Türkiye		+				
	Turkcell	+					
	Coca Cola İçecek	+					
Sivil Toplum Kuruluşları	Argüden Yönetişim Akademisi	+	+	+	+	+	+
	Darüşşafaka Cemiyeti	+					
	Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV)	+	+	+			
Yerel Yönetimler	Kadıköy Belediyesi			+			

3. Literatür

Churet ve Eccles (2014) çalışmalarında entegre raporlamanın ölçüsü olarak; 1995 yılında çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim faktörlerinin geleneksel finansal analize entegrasyonunun daha etkin yatırım kararları almada faydalı olacağı düşüncesi ile kurulmuş ve sürdürülebilirlik yatırım çözümleri sunan bir uluslararası bir varlık yönetim şirketi olan RobecoSAM’in, 2009 yılından itibaren uyguladığı ve şirketlerin rekabet gücünü korumak ve uzun vadede değer yaratmak için çevresel, sosyal, yönetim ve ekonomik sorunları nasıl yönettiklerini analiz eden Kurumsal Sürdürülebilirlik Değerlendirmesi’ni (CSA) ve tüm dünyadan 2.000 şirketin 2011 ve 2012 yıllık raporlarından elde edilen entegre raporlama göstergelerini kullanmışlardır. Finansal performans göstergesi olarak ROIC (yatırım sermayesi getirisi) kullanan yazarlar, 10 yıllık ROIC ortalamaları ile yaptıkları analizde

yüksek ROIC elde eden şirketlerle entegre raporlama uygulamalarının herhangi bir ilişkisini ortaya koyamamıştır. Yazarlar çalışmanın yapıldığı dönemde entegre raporlamanın nispeten yeni bir olgu olması nedeniyle, analizi beş yıllık ROIC ve iki yıllık ROIC ortalamalarını kullanarak tekrarlamış ancak entegre raporlama ile bu kısa vadeli finansal performans ölçümleri arasında da bir korelasyon bulamamışlardır.

Wen, Kiew Jeong ve Chee Hooi (2017), Malezya Borsası'nda işlem gören ve entegre raporlama uygulamaları yapan 46 şirketin, 2012-2015 yıllarını kapsayan toplam 4 yıllık süreçte yıllık raporlarından 184 gözlem yaparak elde edilen entegre raporlama bileşenlerinin bağımsız değişken ve aktif kârlılığının (ROA) ve özsermaye kârlılığının (ROE) bağımlı değişken olarak ele alındığı çalışmalarında; her bir entegre raporlama bileşeninin finansal performansa (ROA, ROE) etkisini araştırmışlardır. Çalışma sonucunda; entegre raporlamanın şirket performansını artırdığını, entegre raporlama bileşenlerinin ROE'yi ROA'ya göre daha iyi açıkladığını ve bileşenlerden kurumsal yönetimin, iş modelinin, risk ve fırsatların ve performansın; finansal performansla pozitif ilişkili olduğunu ifade etmişlerdir.

Zhou vd. (2017) 132 şirket üzerinde yaptıkları çalışmada 443 gözlem yaparak entegre rapor çerçevesine uyum düzeyi ile öz kaynak maliyeti arasındaki ilişki incelemişlerdir. Çalışmalarında entegre rapor çerçevesine daha uyumlu raporlar üreten şirketlerin daha düşük öz kaynak maliyetine sahip olduklarını tespit etmişlerdir.

Yüksel (2018), Türkiye ve Güney Afrika katılım bankalarında entegre raporlama skoru farklılıklarını ve katılım bankalarının entegre raporlama skorları ile finansal performans göstergesi olarak çalışmada ele alınan şirket büyüklüğü, varlık devir hızı, satışların kârlılığı (ROS), özkaynak kârlılığı (ROE), aktif kârlılığı (ROA), finansal kaldıraç ve borç/özkaynak oranları arasında ilişki olup olmadığını tespit etmeyi amaçladığı çalışmasında; 10 katılım bankasının 2014 ve 2016 yılları arasındaki faaliyet raporlarını incelemiş ve bu raporlardan entegre raporlama skorlarını ve performans oranlarını hesaplamıştır. Çalışmanın sonucunda; her iki ülke açısından entegre raporlama skorlarında farklılık olduğunu ve entegre raporlama skorları ile 2015'de firma büyüklüğü ve 2016'da firma büyüklüğü ve varlık devir hızı arasında anlamlı pozitif ilişki olduğunu, kârlılık oranları ve finansal yapı oranları ile arasında herhangi bir ilişki olmadığını tespit etmiştir.

Albetairi, Kukreja ve Hamdan (2018), Bahreyn'de borsaya kote 5 sigorta şirketinde, 2012-2016 yılları arasında, entegre raporlama ve entegre raporlamanın finansal performansa (ROA) etkisi üzerine yaptıkları çalışmada; entegre rapor bileşenlerinden iş modeli ve strateji ve kaynak tahsisi ile ROA arasında pozitif ve anlamlı, risk ve fırsatlar ve performans ile ROA arasında ise negatif ama anlamlı bir ilişki tespit etmişlerdir.

El-Deeb (2019), entegre raporlamaya uyum derecesinin şirket kârlılığı, kaldıraç oranı ve piyasa değeri değişkenlerine olan etkisi üzerine yaptığı çalışmada Mısır Menkul Kıymetler Borsası'nın EGX30 endeksinde listelenen şirketlerin 2012-2017 periyodundaki verilerini kullanmıştır. Çalışmanın sonuçları, entegre raporlamanın uygulanmasının şirketlerin performansını ve değerini artırdığını

ortaya koymuştur. Yani; entegre raporlamaya uyumun artmasının daha yüksek kârlılık, daha yüksek firma değeri ve daha düşük maliyetli borçlanma anlamına gelmektedir.

Adegboyegun vd. (2020), Nijerya bankacılık sektöründe faaliyet gösteren 13 bankanın 2009 ve 2018 yılları kapsayan 10 yıllık verileri üzerine yaptıkları çalışmada entegre raporlamanın şirket performansı (vergi sonrası kâr) üzerine etkisini incelemişlerdir. Vergi sonrası kârın (performans göstergesi) bağımsız değişken ve borç/özkaynak oranının, toplam varlıkların ve entegre raporlama endeksinin bağımlı değişken olarak ele alındığı çalışmada yapılan analiz sonucunda; entegre raporlamanın şirket performansı üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını ama uzun dönemde şirket performansı ve entegre raporlama arasında bir ilişki olduğunu ifade etmişlerdir.

Yüksel ve Kayalı (2020), BİST Banka Endeksi'nde işlem gören 10 mevduat bankasının 2017 ve 2018 yıllarına ilişkin 20 tane finansal oranını hesaplayarak entegre raporlama yapan ve entegre raporlama yapmayan bankaların performanslarını TOPSIS yöntemini kullanarak karşılaştırmayı amaçlamışlardır. Yapılan analiz sonucunda; entegre raporlama yapmanın 2017 yılında bankaların finansal performansına etki etmediği, 2018 yılında ise etki ettiği görülmüş ve entegre raporlama yapmanın zaman içerisinde finansal performansa etki ettiği yorumu yapılmıştır.

Emir, Aracı ve Kıymık (2021), yaptıkları çalışmada BIST bankacılık sektöründe entegre raporlamanın finansal performansa etkisini CAMELS analizi uygulayarak incelemişlerdir. BIST bankacılık sektöründe yer alan 12 bankanın 2013 ve 2018 yılları arasında yayınladıkları entegre raporlar, sürdürülebilirlik raporları ve faaliyet raporları incelenerek; entegre raporlama düzeyinin (ERD) ve entegre raporlamayı benimsemenin (IRQ), finansal performans ile ilişkisi ölçülmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre; ERD ile sermaye yeterliliği (C) ve kârlılık (E) arasında pozitif yönlü, yönetim kalitesi (M) ile negatif yönlü ilişkiye rastlanmış ve aktif kalitesi (A), likidite (L) ve piyasa riskine duyarlılık arasında (S) ise herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. IRQ ile A, E ve L arasında pozitif yönlü, M arasında negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmış, C ve S arasında ise hiçbir ilişkiye rastlanmamıştır.

4. Entegre Rapor Yayınlayan Şirketlerin Finansal Performansları Üzerine Bir Araştırma

Entegre raporlamanın; mevcut ve potansiyel yatırımcılar açısından ihtiyaç duyulan bilgileri içermesi ve şeffaflık ve hesap verebilirliği sağlayacağı düşünüldüğünden önem arz etmektedir. Bu nedenle de yatırım yapılabilir olarak görülecek şirketlerin finansal performansının da daha iyiye gitmesi beklenmektedir.

4.1. Çalışmanın Amacı ve Yöntemi

Araştırmanın amacı entegre rapor yayınlayan şirketlerin Borsa İstanbul verilerinden yola çıkarak, entegre rapor yayınlamadan önceki ve sonraki finansal performanslarında meydana gelen değişimleri

inceleyerek, entegre raporun bu performans verileri ile ilişkisini değerlendirmek ve genel bir kanıya ulaşmaktır.

Çalışmanın veri seti; ERTA'nın internet sitesinden entegre raporlama yaptığı belirtilen (Tablo 1) ve Borsa İstanbul'da yer alan şirketlere aittir. Çalışmada yer alan şirketlerin 2014 ve 2019 arası yıllara ait finansal performans verileri Finnet Hisse Expert Programıyla Microsoft Office Excel ortamına indirilmiş, daha sonra tarafımızca bu veriler düzenlenerek istatistiksel analize uygun hale getirilmiştir. Çalışma şirketlerin entegre rapor yayımlamalarından sonraki çeyrek dönemleri ile bu dönemlere karşılık rapor öncesi çeyrek dönemleri kapsamaktadır.

Finansal oranlar, işletmelerin en önemli performans göstergeleri arasında yer almaktadır. İşletmelerin finansal tablolarından ve borsadan elde edilen verilerin birbirleri ile oranlanması yoluyla oluşturulan finansal oranlar yardımıyla piyasa odaklı ve muhasebe odaklı performans ölçümü yapılmaktadır. Çalışmada ele alınan finansal performans oranları, akademik çalışmalarda genel olarak kullanılan performans değişkenleridir (Akyüz & Yangıbayev, 2020: 48).

Çalışma kapsamında yer alan 7 şirketin verileri ayrı ayrı analiz edilmiştir. Analizlerde her bir şirketin 5 farklı finansal performans değişkeni incelenmiştir. Şirketlerin inceleme dönemine ait entegre raporlama öncesi ve sonrası finansal performanslarını analiz etmek için piyasa odaklı ve muhasebe odaklı finansal değişkenler kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan finansal oranların hesaplanması, analizlerde bu oranlara ait kısaltmalar, içinde yer aldıkları ölçümler ve bu oranlara ait açıklamalar Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Finansal Değişkenler

Kısaltma	Oran Hesaplanması	Kategori	Açıklama
ROE	(Dönem Sonu Net Kâr/Toplam Öz kaynaklar)*100	Kârlılık	Öz sermaye kârlılığı
ROA	(Dönem Sonu Net Kâr/Toplam Aktifler)*100		Aktif kârlılık
PD/DD	Dolaşımdaki Toplam Hisse Sayısı x Hisse Kapanış Fiyatı / Özsermaye	Piyasa	Piyasa değeri / Defter değeri oranı
HBK	Dönem Sonu Net Kâr/ Toplam Hisse Sayısı		Hisse başına kâr
FKO	Hisse Kapanış Fiyatı/Hisse Başına Kâr		Fiyat kazanç oranı

Tablo 2'de yer alan öz sermaye kârlılığı ve aktif kârlılık şirket içi değişkenler iken, piyasa defter değeri oranı, hisse başına kâr ve fiyat kazanç oranı değişkenleri ise piyasa odaklı değişkenlerdir. Aşağıda yer alan Tablo 3, Tablo 4, Tablo 5, Tablo 6, Tablo 7, Tablo 8 ve Tablo 9'da inceleme kapsamında yer alan şirketlerin entegre rapor yayımlamadan önce ve yayımlamaya başladıktan sonraya ait analizlerinden elde edilen sonuçlar yer almaktadır. Çalışmada kullanılan verilerin sayılarının az olmasından dolayı parametrik testlerin şartını sağlamadığından non-parametrik test tercih edilmiştir. İnceleme iki dönem halinde ele alındığından non-parametrik bir test olan Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır.

Mann-Whitney U Testinde, aralıksız ölçülen iki bağımsız grup arasındaki farklılıkları test etmek için kullanılır. Bu test bağımsız örnekler için uygulanan T-Testinin parametrik olmayan alternatifidir. U testinde ortalamaların karşılaştırılması yerine grupların medyanları karşılaştırılır. Sürekli

değişkenlerin iki grup içerisinde değerlerini sıralı hale dönüştürür ve daha sonra iki grup arasındaki sıralamanın farklı olup olmadığını değerlendirir (Demirgil, 2010: 99).

4.2. Araştırmanın Kısıtları

Entegre raporlamanın; Türkiye'deki şirketler, kurumlar ve kuruluşlar tarafından yeni yeni uygulanmaya başlaması ve uygulayan şirketlerin çok azının BIST'e kayıtlı olması nedeniyle araştırmanın kapsamındaki şirket sayısı önemli bir kısıt teşkil etmektedir.

Entegre raporlamanın yeni bir olgu olmasının diğer bir etkisi olan araştırma kapsamındaki şirketlerin analiz edilebilecek dönem ve dolayısıyla da veri sayısının az olması da başka bir kısıt olmuştur.

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerin tamamının aynı yıl veya yıllarda entegre raporlamaya başlamaması, entegre raporlama yapan işletmelerin tamamının – ilk entegre rapor yayınladıkları yıldan sonra – her yıl entegre rapor yayınlamaması ise yine kısıt olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.3. Bulgular

Şirketlerin 5 farklı finansal rasyolarının entegre raporlama öncesi ve sonrası değerlerini karşılaştırmak için verilere uygulanan Mann-Whitney U testine ait sonuçların yer aldığı aşağıdaki tablolarda değişkenlerin ortalamaları, medyanların sıra ortalaması, medyanların sıra toplamı, Mann-Whitney U test değeri ve farkın %5 düzeyinde anlamlı olup olmadığına ait P (Probability) değeri yer almaktadır. Tablolarda entegre raporlama öncesi dönem 1, entegre raporlama sonrası dönem ise 2 olarak temsil edilmektedir.

Araştırmanın hipotezleri şu şekilde kurulmuştur:

$H_0 =$ Entegre raporlamadan önce ve sonra finansal değişkenler arasındaki fark anlamsızdır.

$H_1 =$ Entegre raporlamadan önce ve sonra finansal değişkenler arasındaki fark anlamlıdır.

Adana Çimento'nun analizine; entegre raporlama öncesi 12 çeyrek ve entegre raporlama sonrası 11 çeyrek dönem verileri dahil edilmiştir. Tablo 3'te Adana çimento şirketine ait finansal değişkenlerin entegre raporlama kullanmadan önce ve bu raporlama sitemini kullandıktan sonraki ortalama değerine ait sonuçlardan görüldüğü üzere p anlamlılık değeri 0,05'ten büyük çıkmıştır. Bu sonuçtan hareketle; entegre raporlama öncesi ve sonrası bu değişkenler arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ve H_0 kabul, H_1 reddedilmiştir.

Tablo 3. Adana Çimento

Değişkenler	Dönem	N	Ortalama	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	U	P
PD/DD	1	11	2,75	11,55	127	60	0,97
	2	11	2,75	11,45	126		
FKO	1	11	7,07	12	132	55	0,72
	2	11	5,8	11	121		

HBK	1	11	0,85	10,18	112	46	0,34
	2	11	1,56	12,82	141		
ROA	1	11	10,97	13,36	147	40	0,18
	2	11	9,62	9,64	106		
ROE	1	11	13,09	12,55	138	49	0,45
	2	11	14,1	10,45	115		

**, **, %1 ve %5 düzeyinde anlamlılığı temsil etmektedir.*

Aslan Çimento'nun analizine; entegre raporlama öncesi 12 çeyrek ve entegre raporlama sonrası 11 çeyrek dönem verileri dahil edilmiştir. Tablo 4'te Aslan Çimento şirketinin analiz sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bu sonuçlara göre piyasa değeri defter/değeri oranı (PD/DD), hisse başına kâr (HBK), aktif kârlılığı (ROA) ve öz sermaye kârlılığı (ROE) değişkenlerinde %1 düzeyinde, fiyat kazanç oranı (FKO) değişkeninde ise %5 düzeyinde fark anlamlı bulunmuştur. Bu sonuçlara göre H_0 ret, H_1 kabul edilmiştir.

Tablo 4. Aslan Çimento

Değişkenler	Dönem	N	Ortalama	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	U	P
PD/DD	1	11	10,78	15,55	171	16	,00*
	2	11	7,8	7,45	82		
FKO	1	11	50,05	7,82	86	20	,01**
	2	11	153,47	15,18	167		
HBK	1	11	0,79	16,55	182	5	,00*
	2	11	0,51	6,45	71		
ROA	1	11	9,39	15,91	175	12	,00*
	2	11	2,52	7,09	78		
ROE	1	11	14,49	15,59	171,5	15	,00*
	2	11	4,64	7,41	81,5		

**, **, %1 ve %5 düzeyinde anlamlılığı temsil etmektedir.*

Çimsa'nın analizine; entegre raporlama öncesi 12 çeyrek ve entegre raporlama sonrası 11 çeyrek dönem verileri dahil edilmiştir. Çimsa şirketinin sonuçlarının yer aldığı Tablo 5'e göre, piyasa değeri/defter değeri oranı (PD/DD) ile aktif kârlılık değişkenlerinde %1 (H_0 ret, H_1 kabul), öz sermaye kârlılığı değişkeninde ise %5 düzeyinde fark anlamlı bulunmuştur.

Tablo 5. Çimsa

Değişkenler	Dönem	N	Ortalama	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	U	P
PD/DD	1	11	1,85	16	176	11	,00*
	2	11	1,18	7	77		
FKO	1	11	9,24	13,45	148	39	0,16
	2	11	8,25	9,55	105		
HBK	1	11	1,66	12,64	139	48	0,41
	2	11	1,48	10,36	114		

ROA	1	11	8,83	15,73	173	14	,00*
	2	11	3,29	7,27	80		
ROE	1	11	13,86	14,55	160	27	,03**
	2	11	7,96	8,45	93		

**, **, %1 ve %5 düzeyinde anlamlılığı temsil etmektedir.*

Garanti BBVA'nın analizine; entegre raporlama öncesi 16 çeyrek ve entegre raporlama sonrası 7 çeyrek dönem verileri dahil edilmiştir. Tablo 6'da elde edilen sonuçlara göre, piyasa değeri defter/değeri oranı (PD/DD) ile fiyat kazanç oranı (FKO) %5 düzeyinde, hisse başına kâr (HBK) değişkeninde ise fark %1 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu değişkenlerde H_0 ret, H_1 kabul edilmiştir.

Tablo 6. Garanti BBVA

Değişkenler	Dönem	N	Ortalama	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	U	P
PD/DD	1	7	1,01	10,21	71,5	5,5	,02**
	2	7	0,8	4,79	33,5		
FKO	1	7	7,03	10	70	7	,03**
	2	7	5,68	5	35		
HBK	1	7	1,27	4,14	29	1	,00*
	2	7	1,59	10,86	76		
ROA	1	7	1,38	8,43	59	18	0,41
	2	7	1,15	6,57	46		
ROE	1	7	11,22	8,43	59	18	0,41
	2	7	9,17	6,57	46		

**, **, %1 ve %5 düzeyinde anlamlılığı temsil etmektedir.*

Nuh Çimento'nun analizine; entegre raporlama öncesi 16 çeyrek ve entegre raporlama sonrası 7 çeyrek dönem verileri dahil edilmiştir. Nuh Çimento şirketinin analiz sonuçlarına göre (Tablo 7), sadece piyasa değeri/defter değeri (PD/DD) değişkeninde fark %5 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunurken (H_0 ret, H_1 kabul), diğer değişkenlerde ise fark anlamlı bulunmamıştır (H_0 kabul, H_1 ret).

Tablo 7. Nuh Çimento

Değişkenler	Dönem	N	Ortalama	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	U	P
PD/DD	1	7	1,35	9,93	69,5	7,5	,03**
	2	7	1,09	5,07	35,5		
FKO	1	7	9,59	8,86	62	15	0,22
	2	7	8,2	6,14	43		
HBK	1	7	1,07	7,93	55,5	21,5	0,7
	2	7	1,02	7,07	49,5		
ROA	1	7	7,72	9,14	64	13	0,14
	2	7	5,13	5,86	41		
ROE	1	7	10,62	8,43	59	18	0,41
	2	7	8,35	10,14	71		

**, **, %1 ve %5 düzeyinde anlamlılığı temsil etmektedir.*

Türkiye İş Bankası'nın analizine; entegre raporlama öncesi 20 çeyrek ve entegre raporlama sonrası 3 çeyrek dönem verileri dahil edilmiştir. Türkiye İş Bankası analiz sonuçlarının yer aldığı Tablo 8'e göre, bütün değişkenlerde fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre bütün değişkenlerde H_0 kabul, H_1 ise reddedilmiştir.

Tablo 8. Türkiye İş Bankası

Değişkenler	Dönem	N	Ortalama	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	U	P
PD/DD	1	3	0,47	3	9	3	0,51
	2	3	0,51	4	12		
FKO	1	3	3,39	2,33	7	1	0,13
	2	3	4,42	4,67	14		
HBK	1	3	1,44	4,67	14	1	0,13
	2	3	1,35	2,33	7		
ROA	1	3	1,27	5	15	0	0,05
	2	3	0,6	2	6		
ROE	1	3	10,97	5	15	0	0,05
	2	3	5,14	2	6		

**, **, %1 ve %5 düzeyinde anlamlılığı temsil etmektedir.*

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası'nın analizine; entegre raporlama öncesi 12 çeyrek ve entegre raporlama sonrası 11 çeyrek dönem verileri dahil edilmiştir. TSKB analiz sonuçlarının yer aldığı Tablo 9'a göre, piyasa değeri/defter değeri (PD/DD) ile fiyat kazanç oranı (FKO) değişkenlerinde fark %5 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunurken (H_0 ret, H_1 kabul), diğer değişkenlerde ise fark anlamlı bulunmamıştır (H_0 kabul H_1 ret).

Tablo 9. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB)

Değişkenler	Dönem	N	Ortalama	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	U	P
PD/DD	1	11	1,15	16	176	11	,00*
	2	11	0,74	7	77		
FKO	1	11	6,99	16,09	177	10	,00*
	2	11	4,68	6,91	76		
HBK	1	11	0,23	10,18	112	46	0,32
	2	11	0,24	12,82	141		
ROA	1	11	1,62	13,55	149	38	0,14
	2	11	1,24	10,18	112		
ROE	1	11	12,16	12,92	155	46	0,34
	2	11	10,6	11	121		

**, **, %1 ve %5 düzeyinde anlamlılığı temsil etmektedir.*

Tablo 10'da verilen analizlerin özeti aşağıdaki gibi ifade edilebilir:

Adana Çimento şirketine ilişkin yapılan analizde, bütün finansal performans ölçütleri açısından p (anlamlılık) değerinin 0,05'ten büyük çıkması nedeniyle; entegre raporlama öncesi ve sonrası dönemler arası finansal performans göstergeleri arası farklılıklar anlamlı çıkmamıştır.

Aslan Çimento şirketinin verileri analizi edildiğinde; PD/DD, HBK, ROA ve ROE göstergelerinde %1, FKO göstergesinde ise %5 düzeylerinde entegre raporlama öncesi ve sonrası dönemler arası farklar anlamlı çıkmıştır. Ancak FKO oranı dışında göstergelerde entegre rapor yayımlanmasından sonraki dönemlerde, önceki dönemlere göre ortalamaların daha düşük olduğu görülmüştür.

Çimsa şirketinin analiz sonuçlarına göre; PD/DD ve ROA göstergelerinde %1 düzeyinde, ROE göstergesinde ise %5 düzeyinde anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Ancak her üç gösterge açısından da entegre rapor yayımlanmasından sonraki dönemlerde, önceki dönemlere göre ortalamaların daha düşük olduğu görülmüştür.

Garanti BBVA şirketinin analizinden elde edilen bulgulara göre; HBK %1 düzeyinde ve PD/DD ve FKO %5 düzeyinde anlamlı sonuçlar vermişlerdir. HBK göstergesinde, rapor yayımlanmasından sonraki dönemlerde, önceki dönemlere göre ortalamaların daha yüksek; PD/DD ve FKO göstergelerinde ise daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır.

Nuh Çimento şirketinin verilerinin analizi sonucunda; sadece PD/DD göstergesindeki ortalamaların dönemler arası farklılığının %5 düzeyinde anlamlı olduğu ve ancak raporlama sonrası ortalamaların düştüğü gözlenmiştir.

Türkiye İş Bankası finansal göstergelerinin tamamında %1 ve %5 düzeylerinde entegre raporlama öncesi ve sonrası dönemler arası farklar anlamlı çıkmamıştır.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası analizi sonucunda; PD/DD ve FKO göstergeleri %1 düzeyinde anlamlı sonuç vermiştir. Ancak her iki göstergedeki ortalamaların, entegre rapor yayımlanmasından sonraki dönemlerde, önceki dönemlere göre daha düşük olduğu görülmüştür.

Tablo10. Analizlerin Özeti

Şirket Adı	Finansal Performans Göstergeleri				
	PD/DD	FKO	HBK	ROA	ROE
Adana Çimento	0,97	0,72	0,34	0,18	0,45
Aslan Çimento	,00*	,01**	,00*	,00*	,00*
Çimsa	,00*	0,16	0,41	,00*	,03**
Garanti BBVA	,02**	,03**	,00*	0,41	0,41
Nuh Çimento	,03**	0,22	0,7	0,14	0,41
Türkiye İş Bankası	0,51	0,13	0,13	0,05	0,05
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası	,00*	,00*	0,32	0,14	0,34

* , ** , %1 ve %5 düzeyinde anlamlılığı temsil etmektedir.

Yukarıda her bir işletme için yapılan analizlerden başka sektörel (sınai ve banka) olarak da şirketlerin karşılaştırılmasına ilişkin yapılan analizler aşağıda Tablo 11’de ve Tablo 12’de verilmiştir ve sınai sektör şirketlerinin tamamı çimento şirketidir.

Sınai işletmeleri ile banka sektöründe yer alan işletmelerin entegre raporlama düzenlemeden önceki 3 çeyrek dönem finansal göstergeleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını analiz etmek için uygulanan Mann-Whitney U Testinde (Tablo 11); PD/DD, FKO ve ROA değişkenleri arasındaki

fark %1 düzeyinde ve anlamlı, ROE değişkeninde fark %10 düzeyinde anlamlı ve HBK'da ise fark bulunmamıştır.

Sınai işletmeleri ile banka sektöründe yer alan işletmelerin entegre raporlama düzenledikten sonraki 3 çeyrek dönem finansal göstergeleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını analiz etmek için uygulanan Mann-Whitney U Testinde (Tablo 12); PD/DD, FKO ve ROA değişkenler arasındaki fark %1 düzeyinde ve anlamlı, HBK ve ROE değişkenlerinde fark %10 düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 11 ve Tablo 12 beraber ele alındığında; entegre raporlama yapmadan öncesinde ve sonrasında çimento sektöründe yer alan şirketlerin finansal performans göstergeleri ile bankaların performans göstergeleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır. Ancak ortalamalara dikkat edildiğinde entegre raporlama öncesinde HBK dışında bütün finansal performans göstergeleri açısından çimento sektörü daha iyi oranlara sahipken, entegre raporlama sonrasında HBK ve ROE açısından bankacılık sektörü çimento sektörüne göre daha iyi oranlara sahip olmuştur.

Tablo 11. Entegre Raporlama Öncesi Sınai ve Banka Sektörü Şirketlerinin Karşılaştırılması

	Sektör	N	Ortalama	Ortalama Sırası	Sıralar Toplamı	U	P
PD/DD	Sınai	12	3,92	15,50	186,00	0,00	0,00*
	Banka	9	,84	5,00	45,00		
FKO	Sınai	12	18,51	15,25	183,00	3,00	0,00*
	Banka	9	5,50	5,33	48,00		
HBK	Sınai	12	1,08	11,00	132,00	54,00	1,00
	Banka	9	1,02	11,00	99,00		
ROA	Sınai	12	9,12	15,50	186,00	0,00	0,00*
	Banka	9	1,51	5,00	45,00		
ROE	Sınai	12	13,93	11,75	141,00	45,00	0,52***
	Banka	9	12,46	10,00	90,00		

* , ** , %1 ve %10 düzeyinde anlamlılığı temsil etmektedir.

Tablo 12. Entegre Raporlama Sonrası Sınai ve Banka Sektörü Şirketlerinin Karşılaştırılması

	Sektör	N	Ortalama	Ortalama Sırası	Sıralar Toplamı	U	P
PD/DD	Sınai	12	3,95	15,50	186,00	,00	,00*
	Banka	9	,79	5,00	45,00		
FKO	Sınai	12	25,21	15,42	185,00	1,00	,00*
	Banka	9	5,29	5,11	46,00		
HBK	Sınai	12	1,00	10,50	126,00	48,00	,67***
	Banka	9	1,09	11,67	105,00		
ROA	Sınai	12	4,56	14,58	175,00	11,00	,00*
	Banka	9	,98	6,22	56,00		
ROE	Sınai	12	7,53	10,42	125,00	47,00	,62***
	Banka	9	8,04	11,78	106,00		

* , ** , %1 ve %10 düzeyinde anlamlılığı temsil etmektedir.

Tablo 13 ve Tablo 14’de, dönem satırında 1 ile ifade edilenler entegre raporlama öncesi, 2 ile ifade edilenler ise entegre raporlama sonrası dönemdir.

Sınai işletmelerinin entegre raporlamayı uygulamadan önce ve sonraki dönemlerdeki finansal performanslarının karşılaştırılması sonucunda; ROA değişkeninde farklılık düzeyi %1, ROE değişkeninde %5 düzeyinde anlamlı bulunmuş, PD/DD, FKO ve HBK değişkenlerinde ise fark bulunmamıştır. Baz alınan 4 adet sınai işletmesinden, Nuh Çimento şirketinin entegre raporlama sonrası 7 çeyrek dönem verilerinin bulunması sebebiyle bütün işletmelerde, önceki ve sonraki 7 çeyrek dönem verileri dikkate alınarak analiz yapılmıştır.

Tablo 13. Sınai Şirketlerin Entegre Raporlama Öncesi ve Sonrası Karşılaştırması

	Dönem	N	Ortalama	Ortalama Sırası	Sıralar Toplamı	U	P
PD/DD	1	28	4,3996	30,70	859,50	330,50	,314
	2	28	3,5775	26,30	736,50		
FKO	1	28	20,3939	29,14	816,00	374,00	,768
	2	28	21,5839	27,86	780,00		
HBK	1	28	1,1218	30,80	862,50	327,50	,290
	2	28	1,0504	26,20	733,50		
ROA	1	28	9,0093	36,34	1017,50	172,50	,000*
	2	28	5,2975	20,66	578,50		
ROE	1	28	13,1232	34,02	952,50	237,50	,011**
	2	28	9,3000	22,98	643,50		

*, **, %1 ve %5 düzeyinde anlamlılığı temsil etmektedir.

Tablo 14: Bankaların Entegre Raporlama Öncesi ve Sonrası Karşılaştırması

	Dönem	N	Ortalama	Ortalama Sırası	Sıralar Toplamı	U	P
PD/DD	1	9	,8367	10,17	91,50	34,500	,595
	2	9	,7900	8,83	79,50		
FKO	1	9	5,4989	10,22	92,00	34,000	,566
	2	9	5,2933	8,78	79,00		
HBK	1	9	1,0244	9,06	81,50	36,500	,723
	2	9	1,0889	9,94	89,50		
ROA	1	9	1,5111	12,11	109,00	17,000	,038**
	2	9	,9822	6,89	62,00		
ROE	1	9	12,4633	12,33	111,00	15,000	,024**
	2	9	8,0433	6,67	60,00		

** %5 düzeyinde anlamlılığı temsil etmektedir.

Banka sektöründe faaliyet gösteren işletmelerinin entegre raporlamayı uygulamadan önce ve sonraki dönemlerdeki finansal performanslarının karşılaştırılması sonucunda; ROA ve ROE değişkenlerinde farklılık düzeyi %5 düzeyinde anlamlı bulunmuş, diğer değişkenlerde ise farklılık anlamlı

bulunmamıştır. Baz alınan 3 adet sınıai işletmesinden, Türkiye İş Bankası'nın entegre raporlama sonrası 3 çeyrek dönem verilerinin bulunması sebebiyle bütün işletmelerde, önceki ve sonraki 3 çeyrek dönem verileri dikkate alınarak analiz yapılmıştır.

Tablo 13 ve Tablo 14 birlikte ele alındığında; her iki sektörde de ROA ve ROE göstergelerinin entegre raporlama sonrası ve öncesi farklılıkları anlamlı çıkmıştır. Ancak ortalamalar açısından bakıldığında, entegre raporlama yapmanın pozitif bir etkisi görülmemektedir.

5. Sonuç ve Tartışma

Finansal bilgilerinin yanı sıra sosyal, çevresel, entelektüel vb. finansal olmayan performansına ilişkin bilgileri ilgili taraflara sunan şirketler; mevcut ve potansiyel yatırımcılar açısından özellikle şeffaf ve hesap verebilir olarak nitelendirilmeleri nedeniyle yatırım yapılabilir ve tüketiciler, tedarikçiler, kredi kurumları vd. piyasa paydaşları açısından da iş yapılabilir olarak görülmektedirler. Bu nedenlerle şirketlerin finansal performansının da daha iyiye gitmesi beklenmektedir. Çalışmada bu varsayımdan yola çıkarak borsada işlem gören ve entegre rapor yayımlayan 7 şirketin 5 adet finansal rasyosu incelenmiş ve ilk entegre raporlama yaptıkları yıldan önceki ile sonraki finansal performansları karşılaştırılmıştır.

Yapılan Mann-Whitney U testine göre, medyanların ortalamaları incelendiğinde, Aslan Çimento analizindeki FKO oranı ve TSKB analizindeki HBK dışında bütün şirket analizlerindeki göstergelerde entegre rapor yayımlanmasından sonraki dönemlerde, önceki dönemlere göre ortalamaların daha düşük olduğu görülmüştür. Yani; entegre raporlamanın finansal performansı artıracığı beklentisinin aksine bir sonuç ortaya çıkmıştır. Bu durumun, çalışmaya konu olan dönemlerdeki ekonomideki ve menkul kıymet piyasalarındaki volatiliteden, seçilen şirketlerin bulunduğu sektörlerde yaşanan sıkıntılardan ve şirketlerin iç işleyiş ve dinamiklerinden kaynaklandığı söylenebilir. Aslan Çimento'nun FKO ve TSKB'nin HBK göstergelerinde görülen ortalamalardaki artışa ilişkin olarak; her iki göstergenin de piyasa ve yatırımcı tarafından takip edilen göstergeler olması nedeniyle yatırımcılar açısından entegre raporlamanın küçük de olsa bir fark yarattığı söylenebilir.

Yapılan analizlerde; Adana Çimento'nun ve Türkiye İş Bankası'nın finansal performans göstergelerindeki, hiçbir finansal göstergeye ilişkin entegre raporlama öncesi ve sonrası dönemler arası farklar anlamlı çıkmamıştır. Benzer şekilde Çimsa'da (FKO ve HBK), Garanti BBVA'da (ROA ve ROE), Nuh Çimento'da (FKO, HBK, ROA, ROE) ve Türkiye Sınıai Kalkınma Bankası'nda (HBK, ROA, ROE) çeşitli oranlarda entegre raporlama öncesi ve sonrası dönemler arası farklar anlamlı çıkmamıştır. Buradan entegre raporlama yapmak ile finansal performans kısa dönemde (1-3 yıl) finansal performans arasında herhangi bir ilişki olmadığı sonucuna da varılabilir. Analizlerde çıkan bu sonucun, Churet ve Eccles (2014) (ROIC), Yüksel (2018) (ROS, ROE, ROA), Adegboyegun vd. (2020) (vergi sonrası kâr) ve Yüksel ve Kayalı (2020) (çalışmada ele yıllardan ilkinde) tarafından yapılan sonuçlarla tutarlı olduğu görülmektedir.

Yapılan sektörel karşılaştırma analizinde ise; entegre raporlama yapmadan önce çimento sektörü bütün finansal performans göstergeleri açısından daha iyi konumda olmasına karşın, entegre raporlama yapmanın HBK ve ROE açısından bankacılık sektörünü çimento sektörünün önüne çıkardığı görülmüştür.

Sektörlerin kendi içerisinde ele alındığı analizlerin sonuçlarına göre ise; muhasebe temelli göstergeler olan ROA ve ROE, entegre raporlama öncesi ve sonrasında anlamlı farklılıklar ortaya koymuştur.

Genel anlamda çalışmada ortaya çıkan sonuçlar, entegre raporlamanın ülkemiz yatırımcıları, piyasa yapıcıları tarafından karar almada çok önemli görülmemesi ve düzenleyici kurumlar tarafından entegre raporlama yapmanın zorunlu hale getirilmemesi olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak; sürdürülebilirlik, şeffaflık, ekolojik, ekonomik ve sektörel çevreye duyarlık ve aynı zamanda finansal başarı ölçütlerini birbiri ile entegre bir şekilde sunmayı amaçlayan entegre raporların Türkiye’de henüz yerleşmemiş ve ülke yatırımcıları açısından yatırım kararları almada belirleyici faktör haline gelmemiş olması nedeniyle yaşanan veri sıkıntısı, anılan sebepler ortadan kalktığında yaşanmayacaktır. Sürdürülebilir ekonomi, yeşil ekonomi, sürdürülebilir çevre, her konuda hesap verebilir şeffaf yönetim kavramlarının işlerlik kazanabilmesi için düzenleyici kurumlar tarafından da entegre raporlamanın uygulanması açısından düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Yazar Katkısı

Çalışmada yer alan iki yazar da beraber çalışarak literatür taramasını yapmıştır. Selçuk Tazegül çalışma için verileri toplamış ve analizleri yapmıştır, Emre Horasan ise analiz sonuçlarını yorumlamış ve çalışmayı sonuçlandırmıştır. Sonuç ve Tartışma kısmı ise ortak olarak yazılmıştır.

Çıkar Çatışması

Çalışmada yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek

Bu çalışma için herhangi bir kurumdan destek alınmamıştır.

Kaynakça

- Abeysekera, I. (2013). “A template for integrated reporting”. *Journal of Intellectual Capital*, 14(2): 227-245.
- Adams, S. Ve Simnett, R. (2011). “Integrated Reporting: An Opportunity for Australia’s Not-for-Profit Sector”. *Australian Accounting Review*, 21(3): 292-301.
- Adana Çimento (2018). Beyaz Sayfalar – Entegre Raporu, Erişim Tarihi: 20.04.2021, http://www.adanacimento.com.tr/i/assets/documents/adana_cimento_entegre_raporu_2018.pdf.
- Adegboyegun, A. E., Alade, M. E., Ben-Caleb, E., Ademola, A. O., Eluyela, D. F., & Oladipo, O. A. (2020). Integrated Reporting and Corporate Performance in Nigeria: Evidence From the Banking Industry. *Cogent Business & Management*, 7(1). <https://doi.org/10.1080/23311.975.2020.1736866>.

- Akyüz, F., & Yangıbayev, B. (2020). Entegre Raporlama İle Finansal Performans Arasındaki İlişkiye Yönelik Akademik Çalışmaların Değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 41–65.
- Albetairi, H. T. A., Kukreja, G., & Hamdan, A. (2018). Integrated Reporting and Financial Performance: Empirical Evidences from Bahraini Listed Insurance Companies. *Accounting and Finance Research*, 7(3), 102–110. <https://doi.org/10.5430/afr.v7n3p102>
- Aras, G., Özsoğün Çalışkan, A., Esen, E., & Kutlu Furtuna, Ö. (2019). *Türkiye’de Entegre Raporlama: Mevcut Durum, Paydaşların Algı ve Beklentileri*. ACCA, CFGS, KPMG. <http://www.cfgs.org.tr/wp/wp-content/uploads/2019/02/Turkiye-de-Entegre-Raporlama-2018-Arastirmasi.pdf> .
- Aslan Çimento (2018), 2018 Entegre Raporu, http://www.aslancimento.com.tr/i/assets/documents/aslan_cimento_entegre_raporu_2018.pdf (Erişim Tarihi: 20.04.2021).
- Busco, C., Frigo, M. L., Quattrone, P., ve Riccaboni, A. (2013). Towards integrated reporting: Concepts, elements and principles. In *Integrated Reporting: Concepts and Cases that Redefine Corporate Accountability*. https://doi.org/10.1007/978-3-319-02168-3_1.
- Busco, C., Frigo, M. L., Quattrone, P. ve Riccaboni A. (2013b). “Redefining Corporate Accountability through Integrated Reporting”. *Strategic Finance*, 33-41.
- Churet, C., & Eccles, R. G. (2014). Integrated Reporting, Quality of Management, and Financial Performance. *Journal of Applied Corporate Finance*, 26(1), 56–64. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/jacf.12054>.
- Çimsa (2018), 2018 Entegre Faaliyet Raporu, <https://www.cimsa.com.tr/ca/docs/1C025351138B42CDBFEE713032FA43/DF9F61E4882B4D9787A6436D7EA5E04A.pdf> (Erişim Tarihi: 20.04.2021).
- Demartini, C., & Trucco, S. (2017). Integrated Reporting and Audit Quality. In *Contributions to Management Science – Springer*. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-48826-4>
- Demirgil, H. (2010). “Non-Parametrik Testler”. Şeref Kalaycı (Ed.). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (s. 85-112). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Dereköy, F. (2018). “Entegre Raporlama Uygulamalarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi Bağlamında Değerlendirilmesi”. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 16(32), 589-608.
- Eccles, R. G. Ve Krzuz, M. P. (2015). *The Integrated Reporting Movement*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- El-Deeb, M. S. (2019). The Impact of Integrated Reporting on Firm Value and Performance: Evidence from Egypt. *Alexandria Journal of Accounting Research*, 3(2), 1–50. <https://doi.org/10.21608/aljalexu.2019.56831>.
- Emir, S., Karataş Aracı, Ö. N., & Kıymık, H. (2021). Entegre Raporlama Anlayışının CAMELS Analizi İle Finansal Performans Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi: Bankacılık Sektöründe Bir uygulama. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 20(62), 259–284.
- Ernst & Young LLP, (2014), “Integrated Reporting, Elevating Value.” <https://pdf4pro.com/amp/view/integrated-reporting-ey-1bbac2.html>.
- ERTA. (n.d.). *Türkiye’de Yayınlanan Entegre Raporlar*. <http://www.entegreraporlamatr.org/tr/entegre-raporlama/turkiyede-yayinlanan-entegre-raporlar.aspx>. (Erişim Tarihi: 20.04.2021).
- ERTA. (2021). *Entegre Raporlama Türkiye Ağı*. http://www.entegreraporlamatr.org/tr/images/pdf/ERTA_Tanitim_Sunumu.pdf.
- Garanti BBVA (2018) Entegre Faaliyet Raporu, https://www.garantibbvainvestorrelations.com/tr/images/entegre-faaliyet-raporu-2018/GB18_TR.pdf. (Erişim Tarihi: 05.01.2020).
- Hannen, S. (2017). *Integrated Reporting: Useful for Investors?* Peter Lang Academic Research. <https://doi.org/10.3726/b11722>.
- IIRC. (n.d.). *International <IR> Framework*. <https://integratedreporting.org/resource/international-ir-framework/>. (Erişim Tarihi: 21.04.2021).

- International Integrated Reporting Council (IIRC) (2021). *International <IR> Framework*. <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2021/01/InternationalIntegratedReportingFramework.pdf>. (Erişim Tarihi: 20.02.2021).
- Kurt, E. S. (2016). *Bütünleşik Raporlama ve Türkiye’de Uygulanabilirliği Üzerine Bir Çalışma* [Marmara Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Nuh Çimento (2018) Entegre Faaliyet Raporu, <https://www.nuhcimento.com.tr/faaliyet-raporlari/>. (Erişim Tarihi: 05.01.2020).
- Owen, G. (2013). “Integrated Reporting: A Review of Developments and their Implications for the Accounting Curriculum”. *Accounting Education*, 22(4), 340-356.
- Smith, S. S. (2019). *Integrated Reporting Management Analysis and Applications for Creating Value*. New York: Taylor & Francis Group, LLC.
- Solomon, J., ve Maroun, W. (2012). Integrated reporting: the influence of King III on social, ethical and environmental reporting. *The Association of Chartered Certified Accountants, London, Study pape*, 6–7.
- TSKB (2018) Entegre Faaliyet Raporu, http://www.tskb.com.tr/i/assets/document/pdf/TSKB_2018_Entegre_Faaliyet_Raporu.pdf. (Erişim Tarihi: 05.01.2020).
- Türkiye İş Bankası (2018), İş Bankası 2018 Entegre Raporu, <https://www.isbank.com.tr/contentmanagement/IsbankSurdurulebilirlik/pdf/2018EntegreRapor.pdf> (Erişim Tarihi: 05.01.2020).
- Wen, L. P., Kiew Heong, Angeline, Y., & Chee Hooi, Simon, L. (2017). Integrated Reporting and Financial Performance: Evidence from Malaysia. *Management and Accounting Review (MAR)*, 16(2), 101–130. <https://doi.org/10.24191/mar.v16i2.647>
- Yüksel, F. (2018). Entegre Raporlama ve Finansal Performans İlişkisi: Türkiye ve Güney Afrika Katılım Bankaları Üzerinde Bir Araştırma. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1–17), 1689–1699.
- Yüksel, F., & Kayalı, C. A. (2020). Entegre Raporlama İlkelerinin Finansal Performansa Etkisi: BİST Banka Endeksi Üzerinde Bir Araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 22, 65–80. <https://doi.org/10.31460/mbdd.647411>
- Zhou, S., Simnett, R., ve Green, W. (2017). Does Integrated Reporting Matter to the Capital Market? *Abacus*, 53(1), 94–132. <https://doi.org/10.1111/abac.12104>.

Özgeçmiş

Emre HORASAN (Dr. Öğr. Üyesi), Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümünde Doktor Öğretim Üyesi Olarak çalışmaktadır. Marmara Üniversitesi’nde Muhasebe Finansman doktorasını almıştır. Finansal Tablolara Analizi, Yönetim Muhasebesi ve Maliyet Muhasebesi alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

Selçuk TAZEGÜL (Öğr. Gör.), Kafkas Üniversitesi Susuz Meslek Yüksekokulu’nda Öğretim Görevlisi olarak çalışmaktadır. Halen Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı doktora öğrencisidir. Muhasebe ve Denetim alanlarında çalışmalar yapmaktadır.